

Pamfil Șeicaru. Autor și personaj literar (Rezumatul tezei de doctorat)

Profesor coordonator:

Prof. Univ. Dr. Ionel FUNERIU

Doctorand:

Ando Andrei

Mitul de ziarist de mare talent, dar șantajist și imoral, a creat în jurul lui Pamfil Șeicaru o nedorită crustă, care a acoperit cu totul calitățile și contribuția sa importantă în literatura română. Cronicile dramatice, piesele de teatru și romanele, înființarea suplimentului *Curentul literar*, în care au fost promovați tineri scriitori, activitatea de critic literar, portretele literare (adevărate micro-romane) au fost așezate în umbră de asprele rechizitorii, scrise din poziția de redactor și director de ziar a unuia dintre cei mai înzestrați pamfletari români ai tuturor timpurilor.

Este vina biografilor, detractorilor, a tuturor celor care au analizat dintr-o perspectivă unilaterală, din rea-voință sau din neștiință, sensul activității ziaristului și structura operei sale. De abia recent, dimensiunea literară a operei șeicariene a fost explorată, fragmentar, expeditiv, în studii și articole de presă

Ne propunem să cercetăm universul pamfletelor șeicariene dintr-o perspectivă neutilizată până acum – tematică, stilistică, contextuală.

Un alt obiectiv al tezei este cercetarea inedită a profilului literar a lui Pamfil Șeicaru, pe care l-am identificat ca personaj principal al unui număr de 14 opere literare.

Argument

Departate de a-i idealiza imaginea, această lucrare și-a propus o analiză lucidă, obiectivă, bazată pe o vastă documentare, dezideologizată asupra personalității și operei șeicariene.

În această aventură a cunoașterii am pornit de la premisa recuperării dimensiunii de literat, mai puțin cunoscută, a celui rămas totuși în prim planul vieții intelectuale ca un talentat gazetar.

Structura tezei

Lucrarea este structurată pe cinci capitole. De la început, ne-am propus ca ele să îmbine abordarea teoretică, concentrată pe explorarea principalelor concepte și teorii pe care se sprijină întrebările de cercetare, cu o perspectivă practică.

Cap. I - O biografie excepțională. Erou pe front, director de ziar, parlamentar independent

Cap. II - Un radical al generației tranșeeilor. Tradiționalism, naționalism, maurrasism la Pamfil Șeicaru

Cap. III - Discursul pamfletului la Pamfil Șeicaru. Despre „cercul frazei”, „beția rece a cocainei” și „măinile votătoare”

Cap. IV - Pamfil Șeicaru – ipostaze literare. Dramaturg, romancier, memorialist, critic, cronicar dramatic, personaj literar

Cap. V - Receptarea operei și personalității lui Pamfil Șeicaru. Între *Homo immunditiae*, „Casandra a României” și „apașul” presei române

Am adăugat o parte distinctă de anexe, în care reproducem prima piesă de teatru publicată de ziarist, un articol din revista *Gândirea*, care îl definește ca un reprezentant al autohtonismului și tradiționalismului românesc, o cronică dramatică virulentă împotriva lui Victor Eftimiu și câteva articole realizate în maniera sa unică, a pamfletului, din publicațiile *Hiena*, *Cuvântul* și *Curentul*. Nu în ultimul rând, am sporit caracterul de cercetare inedită prin publicarea de material iconografic, identificat la Arhivele Naționale și în presa vremii, cu și despre Pamfil Șeicaru. Ultima parte a lucrării presupune o discuție asupra analizei efectuate, limitele cercetării, eventuale sugestii și propunerea unor direcții de cercetare viitoare (Concluzii)

Metodologie, obiective

Am căutat să aducem cercetarea la cele mai recente/actuale teorii, indiferent că provin din spațiul românesc sau occidental. În analiza tematicii și stilului pamfletului, am pornit de la ideea acoperirii tuturor etapelor de activitate publicistică. Astfel, am alcătuit o bază de date în care am introdus articole dintr-o perioadă determinată, cel puțin trei luni în succesiune.

Am introdus în analiza statistică 915 de articole ale lui Pamfil Șeicaru. În funcție de subiectul dezbătut, fiecare articol a fost încadrat din punct de vedere tematic într-una din categoriile: politică internă, politică externă, aspecte sociale, educație, aspecte economic-financiare, presă, cultură-istorie, minorități-naționalism, subiecte externe, religie, sănătate, justiție, armată.

Am putut observa evoluția stilului său de pamfletar, de la o epocă la alta a publicisticii sale.

Prin prezenta lucrare, sperăm să restabilim „tabla de valori” (termen utilizat adesea de însuși Pamfil Șeicaru, obsedat de ideea maioreșciană a unor criterii solide în cultură, prin care o elită bine definită și conturată să se ridice deasupra mediocrității) și să redăm culturii române o dimensiune (aproape) necunoscută și necercetată în mod unitar.

Prezentarea surselor

Pentru cunoașterea unei personalități de o asemenea complexitate și amplitudine intelectuală este necesară parcurgerea unei vaste bibliografii, din domenii dintre cele mai diverse. Având în vedere ipostazele numeroase în care Pamfil Șeicaru se înfățișează publicului, ca ziarist, literat, om politic, cercetătorul interesat să prezinte o analiză cât mai bine argumentată are misiunea de a inventaria lucrări din toate aceste domenii.

Cinci categorii de surse:

- I. **articolele de presă** publicate de Pamfil Șeicaru în perioada 1911-1944 (*Adevărul*, *Arena*, *Bucovina*, *Chemarea*, *Cuvântul*, *Curentul*, *almanahul Curentul*, *Freemătul*, *Gândirea*, *Hiena*, *Ora*, *Răsăritul*); articole apărute în *Glaspul patriei* despre Șeicaru;
- II. **literatură memorialistică și jurnalieră**: politicieni (C. Argetoianu, R. Bossy, G. Gafencu, M. Manoilescu, Al. Vaida-Voevod), scriitori (G. Bogza, N. Crainic, P.

Pandrea, C. Petrescu, L. Rebreanu, M. Sebastian, V. Horia), oameni de cultură (N. Iorga, O. Han, I. Peltz, Al. Tzigara-Samurcaș), gazetari (V. Bârna, N. Carandino, A.P. Samson);

III. **lucrările lui Pamfil Șeicaru** au fost reunite într-un corpus aparte al bibliografiei;

IV. **operele literare** în care Șeicaru a fost utilizat în creionarea unor personaje. Dintre acestea, evidențiem *Sectarii* (Agârbiceanu), *Gorila* (Rebreanu), *Ai noștri, ca brazilii*, *Aurul negru*, *Cheia visurilor*, *Vladim sau Drumul pierdut* (Cezar Petrescu), *Delirul* (Marin Preda);

V. **literatura de specialitate**: am utilizat pe larg autori români și străini consacrați, cu expertiză în diverse arie de interes (teoria personajelor, intertext, hipertext, pamflet, jurnalism, istoria presei, istoria literaturii ș.a.)

Stadiul cercetării

În literatura de specialitate dimensiunea de literat a lui Pamfil Șeicaru aproape că este necunoscută. Abia recent, mai ales spre sfârșitul anilor 1990, publicarea romanului *Vulpea roșcată* a creat o emulație în jurul dimensiunii literare cunoscutului ziarist. Barbu Cioculescu, Nicolae Florescu, Paul Alexandru Georgescu, Gheorghe Gricurcu, Vasile Iliescu, Florin Manolescu, Mircea Muthu, Alex. Ștefănescu, Cornelia Ștefănescu, Teodor Vârgolici au dat tonul unui interes aflat, iată, doar la început. Pamfletul jurnalistic este vizat de unele cercetări, dar cu precădere ele denunță actualul context al presei românești, în care pamfletul a degenerat în huliganism verbal, limbaj violent scuzat de încadrarea într-un gen publicistic de finețe. Există studii privind viața și opera lui Pamfil Șeicaru (Fănel Teodorașcu, George Stanca, Victor Frunză), dar nu am identificat o cercetare exhaustivă a activității jurnalistice din perioada ziarului *Curentul*, conjugată cu activismul civic, politic, asumat de directorul de gazetă, și dimensiunea de literat.

O biografie excepțională. Erou al războiului de întregire

A studiat într-o clasă la fără frecvență, la liceul bărlădean „Gheorghe Roșca Codreanu”, una dintre instituțiile școlare de tradiție ale Vechiului Regat.

La 17 ani s-a implicat în viața culturală, în calitate de colaborator al revistei literare tecucene *Freamătul*, condusă de poetul George Tutoveanu, unde colaborau: Tudor Pamfile, Dumitru Karnabatt, Alexandru T. Stamatiad, Ion Minulescu, Nicolae Davidescu, Eugeniu Sperantia, Ilarie Chendi).

1912: Șeicaru a fost cooptat și la săptămânalul bărlădean *Răsăritul*, unde a îngrijit rubrica „Săptămâna literară”.

1914: tânărul s-a înscris la cursurile Facultății de Drept, la universitatea bucureșteană, perioadă în care a câștigat bani din meditații și din cronici literare trimise publicațiilor *Steagul* și *Ramuri*.

1916-1917, a făcut parte din Armata a II-a condusă de Averescu, Regimentul 17 Mehedinți. Conducea o companie de mitraliere, cu care a repurtat succese militare importante împotriva germanilor în luptele din Vrancea, la Soveja; decorat cu Ordinul „Mihai Viteazul” și cu Ordinul „La Croix de Guerre”.

În 1917, la Bârlad, a început să frecventeze „Academia Bârlădeanu”, înființată de Vlahuță, unde veneau Vasile Voiculescu, Donar Munteanu, Petre Cancel, George Palady, Victor Ion Popa, G. Tutoveanu.

Din 1918, a devenit gazetar; a folosit diverse pseudonime: PȘ, Arc, P. Arcașu în *Arena*, Pamfil Popescu-Șeicar, P. Șeicar, în *Freamătul*, Scar, Șar, Șaru în *Hiena*, foarte rar a folosit pseudonimul Polyb.

În 1918, a semnat în *Arena* („ecou al tranșeelor”).

În 1919, la *Chemarea*, a colaborat cu N.D. Cocea și cu numeroși ziaristi tineri, precum Cezar Petrescu, Ion Vinea, Adrian Maniu, Eugen Filotti, Ion Marin Sadoveanu, Andrei Braniște, M. Mircea, Henric Sanielevici.

Un moment meteoric îl constituie angajarea, pentru câteva luni, la ziarele *Adevărul* și *Dimineața*, conduse de Constantin Mille.

În 1919, numit director al ziarului *Bucovina* (Cernăuți), patronat de Iancu Flondor.

În perioada 1919-1924, ca director al revistei *Hiena*, împreună cu Cezar Petrescu, a impus un stil agresiv, polemic, unic în presa vremii. Deși influența acestei reviste a fost redusă, prin articolele sale împotriva autorităților, Pamfil Șeicar și-a creat un nume de temut (Zigu Ornea prezintă *Hiena* ca o publicație de dreapta, antiliberală, antidemocratică, antieuropeanistă, tradiționalistă);

În 1919, a lucrat la *Țara Nouă*, ziar al țărăniștilor lui Ion Mihalache; în 1921, la *Ora*, ziar averescan.

Din 1921, a publicat la revista *Gândirea* care apărea la Cluj;

La *Cuvântul*, din 1924, are loc consacarea definitivă a ziaristului Șeicar, ca editorialist de excepție, analist de politică internă și externă și formator de opinie.

A făcut parte dintr-o echipă redacțională ce reunea nume consacrate, foști colegi prin diversele publicații pe care le frecventase: C. Gongopol, Cezar Petrescu, N. Crainic, I. Dragu, G.M. Ivanov, Paul Costin, Titus Devechi, Al. Radian, Adrian Maniu, L. Blaga, C. Arsenie, Vladimir Ionescu, I. Tolan, Jean Dragu, secretar de redacție, ajutat de Lorin Popescu și Vladimir Ionescu.

În presa românească, ziarul s-a individualizat prin varietatea temelor, calitatea redactorilor, atitudinea critică la adresa puterii.

Ținuta intelectuală și polemica virulentă, dar solid argumentată, au impus repede gazeta în topul preferințelor cititorilor.

Începând cu 11 ianuarie 1928, timp de 17 ani, a fost directorul *Curentului*, unde aproape neîntrerupt a semnat editorialele.

Prin eforturile, talentul și priceperea de a atrage ziaristi de valoare și de a prezenta informațiile cele mai fierbinți, P. Șeicar a impus acest cotidian în prim-planul presei românești.

Activitatea publicistică l-a transformat într-unul din actorii semnificativi ai scenei politice, capabil prin verbul său necruțător să influențeze carierele deputaților și senatorilor, să denunțe public greșeli ale guvernelor și miniștrilor, să capaciteze decizii importante. Iar notorietatea sa a crescut odată cu pătrunderea în parlament, ca independent, în legislatura 1928-1931.

Ambiția lui Pamfil Șeicar a fost să atragă cei mai buni ziaristi ai momentului. La *Curentul*, din echipa ziarului *Cuvântul*, Șeicar a cooptat pe Cezar Petrescu (uneori semna cu pseudonimul Serapion), Nichifor Crainic, Al. Radian, Al. Busuioceanu, C. Arsenie, Lorin Popescu (secretar de redacție până în 1944), I. Biciolla. Apoi au ajuns și alții, precum Gib I. Mihăescu, Dem. Theodorescu, Tudor Teodorescu-Braniște, Ion Istrati, Ionescu-Vion, Sever Stoica, Dem. Zaharescu, Ricardo (pseudonimul inginerului Alex. Froda), Grigore Patriciu (care semna și Geer Patrick), ing. Ion Scutaru. De-a lungul timpului, în *Curentul* au semnat publiciști precum Emanoil Bucuța, V. Voiculescu, Ion Dongorozi, L. Kalustian, Apostol Culea, Ion Biberi, Lucian Blaga, Al. O. Teodoreanu, Constantin Brăiloiu, State Drăgănescu, Aron Cotruș, Ion Vinea, Tache Soroceanu, A. Sacerdoțeanu, Tudor Arghezi, Sp. Cegineanu

ș.a.; cei mai importanți membri ai redacției au fost însă: Romulus Seișanu, Romulus Dianu, Victor Rodan, Ion Dimitrescu.

În baza cunoștințelor sale de politică externă și prieteniiilor cu liderii italieni, francezi, portughezi de dreapta, Pamfil Șeicaru a servit regimului antonescian ca agent de influență și de legătură cu diplomații acestor țări: în 1941, Șeicaru a efectuat un amplu turneu politic în Franța (la generalul Petain), în Spania (la generalul Franco) și în Portugalia (la generalul Carmona), având cu fiecare dintre aceștia întrevederi diplomatice.

La 7 august 1944, mareșalul Antonescu l-a chemat la Olănești, cu rugămintea de a pleca imediat la Madrid, unde trebuia să redacteze două săptămânale, în limbile engleză și franceză, prin care să pledeze cauza românească de pe poziții antisovietice. La plecare, a publicat un ultim text: „Lupta mea încetează. Nu mai am nimic de retractat, nimic de repetat dintr-o luptă străbătută de dogoarea unei convingeri. Dacă lupta a fost pierdută, nu înseamnă că a fost nedreaptă cauza. Aș vrea ca evenimentele să-mi dovedească netemeinicia temerilor mele(...)”;

În actul de acuzare, la 15 mai 1945, Șeicaru figurează în capul listei celor 12 ziaristi cărora li se reproșa vehicularea unor teme de propagandă hitleristă, de natură „rasială, fascizantă și deci antidemocratică, războinică și imperialistă”;

A fost condamnat la pedeapsa cu moartea.

A ajuns la Madrid în 15 februarie 1945. S-a stabilit la Palma de Mallorca. A fost activ în plan publicistic, respectând un ritm pe care singur și-l impusese încă din tinerețe. A colaborat zilnic cu un articol de politică externă, la cotidianul *El Alcazar*. În paralel, a fondat gazeta antisovietică *Liberty and Justice*;

Pentru secția românească a postului de radio din Madrid și pentru postul de radio al Falangei contribuia săptămânal cu câte trei comentarii. Alte colaborări avea la publicațiile Ministerului Propagandei din Spania, *El Spaniol* și *Arriba*. Fostului său colaborator C. Arsene, stabilit la Paris, îi trimitea articole la *Curierul Românesc*.

Din anul 1974, Pamfil Șeicaru s-a mutat în regiunea Bavaria, din RFG; începând din 11 ianuarie 1978, la Munchen, a apărut seria nouă a ziarului *Curentul*;

Dorința de a revedea țara a produs o schimbare de atitudine față de regimul Ceaușescu; Șeicaru a fost atras și de evoluția regimului comunist, de la represiunea dură a deceniilor cinci-șase spre acele forme de național-comunism în care s-au regăsit numeroși intelectuali români din țară. În acest context o „recuperare” parțială a ziaristului, a operei sale, putea fi posibilă. Un gest încurajator se înregistrase încă din 1966, când, prin Decretul 977, Pamfil Șeicaru a fost grațiat de regimul comunist.

Potrivit mărturiilor ofițerului Nicolae Sporiș, coroborate cu documentele Securității, între 20-28 august 1977, Șeicaru ar fi vizitat în secret România;

La câțiva ani după ce și-a îndeplinit ultima dorință, de a revedea pământurile natale, pe 21 octombrie 1980, s-a stins la Dachau.

Un radical al generației tranșeelor

Pamfil Șeicaru a fost produsul epocii sale, al unei tradiții intelectuale românești ce originează în secolul al XIX-lea. Analiza sa asupra societății este de o impresionantă amplitudine, de o cadență și consecvență neobosită, într-o încadrare teoretică generală bine articulată despre destinul istoric românesc;

La întoarcerea de pe front, generația tranșeelor s-a avântat într-o altă confruntare, contra vechilor moravuri și vechilor partide. Critica societății, așa cum se deduce din revista lor satirică, *Hiena*, este amplă, generală, profundă într-un efort de înțelegere și schimbare a reperelor politice, sociale, economice și culturale.

Șeicaru formulează propriile teze despre rolul culturii, element de permanență, având la bază specificul etnic. Originile răului erau vechi, afirma Șeicaru, încă din prima jumătate a secolului XIX. Regimul fanariot și manifestările social-politice ale generației pașoptiste au alterat procesul de evoluție a societății românești în *reperele* ei medievale. Critica lui Șeicaru viza tocmai ruptura de tradiție, punct nodal al traseului istoric românesc, estimat diferit de tradiționaliști și moderniști. Ideologia revoluționară franceză, manifestările cărvunarilor, aplicate pe vechile realități politice și sociale au provocat „conflicte între realitățile economice și morale de o parte și formele de organizație politică de alta”, producând o „bruscă europeanizare”.

Pamfil Șeicaru s-a numărat printre cei mai aprigi contestatari ai liberalismului românesc, transformat în suma tuturor relelor istoriei naționale.; credea că România nu era pregătită pentru regimul democratic și votul universal. Regimul liberal se dovedise o „acumulare de prostie, de neputință, de incorectitudine, de imoralitate”, amintind de perioada fanarioților.

După anul 1924, Pamfil Șeicaru a îmbrățișat public valorile dreptei românești și europene. Deja redactor al ziarului *Cuvântul*, s-a declarat adeptul unui „naționalism tradiționalist”, eliberat de obligațiile partinice, realist prin capacitatea critică de analiză a actorilor vieții politice. Simpatiile politice ale ziaristului convergeau către un regim monarhic, autoritar, posibil dictatorial, dacă întrunea simpatia populară, întemeiată pe voință și o autoritate supremă.

Apricia fascismul, deoarece, în opinia sa, reprezenta o schimbare radicală a valorilor statului, a criteriilor de selecție a elitei, transpusă într-o concepție nouă de viață, restaura principiul ordinii contra celui anarhic, asigura victoria rasei latine contra hoardelor asiatice.

Modelele sale culturale au fost:

1. **Nicolae Iorga** (influența puternică exercitată ne determină să îl considerăm pe Iorga un *spiritus rector* pentru Pamfil Șeicaru);
2. **Mihai Eminescu** (Simbol al generației naționaliste ; este prototipul ziaristului total; Șeicaru a apreciat superioritatea stilului și profunzimea ideilor poetului-gazetar ; a păstrat din filosofia politică eminesciană câteva idei care vor alcătui nucleul propriului sistem de analiză și interpretare a istoriei românești și universale)
3. **I.L. Caragiale** (îl numea „interpretul permanentului suflet omenesc”; era apreciat de Șeicaru pentru piesele sale de teatru și considerațiile estetice despre literatură; a încercat să continue proiectele scriitorului prin piesa „Exelența sa, Rică”)
3. **Barres, Maurras, naționalismul integral francez** (trinomialul monarhism-antiliberalism-naționalism).

Discursul pamfletului la Pamfil Șeicaru

Pamfil Șeicaru consideră predispoziția pamfletară o stare naturală a jurnalistului cu har. În *Istoria Presei*, el definește condițiile literare ale unui articol, insistând pe elementele de culoare, pe exprimarea directă, bine irigată dramatic.

Opera jurnalistică șeicariană este o pledoarie pentru importanța și necesitatea editorialului, a articolului de tip text argumentativ. Narativul și descriptivul aproape că dispar din scrisul său, pe măsură ce Pamfil Șeicaru se maturizează profesional. El îmbrățișează arta pamfletului din necesitatea izvorâtă din revolta generației tranșeelor, plătitoare a tributului de sânge pe altarul ideii naționale, față de realitățile social-politice românești postbelice. În scriitura sa, el denunță relele societății, a căror îndreptare o dorește imediat. Amestec de patriotism și conștiință civică, atacurile pamfletarului Șeicaru sunt orientate întotdeauna spre un scop terapeutic, vizând

domenii generale – social, politic, economic, cultural – în care se manifestă formele „răului”.

„Ziarul acesta [Curentul] nu a fost înființat pentru a mângâia slugarnic bătrâne târțițe boșorogite. (...) La un ziar o gândire cu cât are un mai puternic accent de independență, cu cât se mișcă mai impetuos pe linia intransigenței cu atât radiază o influență mai amplă. Nu avem de menajat nimic, nu avem alte obligații în afară de cele contractate față de cititorii noștri, credincioși colaboratori tăcuți și animatori fecunzi ai scrisului nostru. Și cititorii ne vor neîndurați, cu scrisul aspru, cu verbul aprig și invectiva ca un șuier de cravașă. În scrisul nostru înfierbântat de o sănătoasă vigoare morală, cititorii noștri se regăsesc, prin scrisul nostru respiră propria lor revoltă. (...) Pe oamenii politici nu-i urmărim numai cu bufoneria ambițiilor date bezmetic în spectacol, îi urmărim și în răul lor care-l provoacă nerușinarea lor. Și curajul nostru îndrăznesc să-i opună câteodată o miorcăită plângere urmată de o dare în judecată. Sunt pentru noi prilejuri de a măsura succesul nostru, cei cravașați se tânguiesc, fac apel la justiție, căci – firește – noi calomniem”. (P. Șeicaru, *Besofonul ofensat*, „Curentul”, 31 ianuarie 1928)

Modelele sale în domeniul pamfletului vor rămâne însă cele preluate din mediul cultural francez, cu care era atât de familiarizat. Mentori îi sunt Leon Bloy (pamfletele politice) și Paul-Louis Courier (*Pamphlet des Pamphlets*), inițiatori ai dimensiunii denunțatoare împotriva autorității și a puterii politice, în care verbul vitriolant este concentrat împotriva unor nedreptăți, și nu irosit în polemici inutile și sterile.

În spațiul românesc, Șeicaru identifica drept repere ale genului pe paharnicul Sion, boier moldovean din secolul al XIX-lea, pe pașoptiști, apoi pe Mihai Eminescu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Ion Luca Caragiale, Anton Bacalbașa, Gheorghe Panu, Constantin Mille, Nicolae Iorga, Graur, Tudor Arghezi, N.D. Cocea, Ion Vinea și pe Dem. Theodorescu.

Pamfil Șeicaru – ipostaze literare

Curentul Literar

Într-una din cele mai prolifiche perioade ale literaturii și publicisticii române, de mare efervescență culturală și literară, Șeicaru realizează o platformă de susținere a talentelor deja consacrate sau aflate într-o fază incipientă a exprimării lor – *Curentul Literar*, supliment al ziarului cotidian *Curentul*. Aproximativ 160 de poeți și prozatori, dramaturgi, critici, traducători s-au regăsit în paginile publicației, în cele 18 luni de funcționare.

Ambiția lui Pamfil Șeicaru a fost să egaleze performanțele și influența altor grupări (*România literară*, unde Liviu Rebreanu a coagulat un nucleu de 30-40 de scriitori tineri, sau *Gândirea*, sub Cezar Petrescu și mai târziu Nichifor Crainic) și să se legitimizeze ca factor generator de înaltă cultură, prin lansarea *Curentului Literar*. *Curentul Literar*, realizat de editura „Curentul” a apărut în perioada 9 aprilie 1939 – octombrie 1941.

În paginile revistei sunt publicați, printre alții: George Voevidca, Dimitrie Zaharescu, Traian Lalescu, Coriolan Șiclovanu, Constantin Salcia, Virgil Carianopol, Mihail Lungeanu, Dimitrie Aubota, Radu Gyr, Ion Vinea, C. Gane, Adrian Maniu, Victor Ion Popa, Radu Beligan, Ion Velicu, Paul Constant, Vlaicu Bârna, Constantin Virgil Gheorghiu, George Șoimu, C. Săndulescu, N. Davidescu, V. Sămărtinean, Mircea V. Pienescu, Ion Ojog, Ionel Neamtzu, Dimitrie Stelaru, George Ionașcu, Horia Furtună, Pericle Martinescu, George Acsinteanu, George Vaida, G. Ursu, Emil Vora, Valentin

AL Georgescu, Stoian G. Tudor, Emil Giurgiuca, Mircea Mateescu, Petre Drăgoescu, Eugen Jebeleanu, Ion Bălan, R. Oteteleşanu, Ion Vlasiu, Carol Ardeleanu, Aurel Chirescu, Teodor Ciortea, C. Manolache, Dan Petraşincu, Olga Caba, V. Beneş, Mircea Streinul, Vasile Spiridonică, Aurel George Stino.

Pamfil Şeicaru instituie *Premiile Curentului Literar*. În comitetul de jurizare sunt cooptaţi Liviu Rebreanu, Ion Sân-Giorgiu, Şerban Cioculescu, Pompiliu Constantinescu, Victor Ion Popa.

Din iulie 1941, Şerban Cioculescu devine colaborator permanent al revistei. De atunci apar în paginile publicaţiei Ion Biberi, Nutri Iupceanu, D. Karnabatt, Ana Luca, Tudor Măinescu, Tudor Arghezi, Ionel Teodoreanu, Eugen Lovinescu şi P. P. Negulescu.

Dramaturg la 17 ani

Pamfil Şeicaru a explorat natura umană, moravurile contemporanilor. Imaginând el însuşi piese de teatru (după cum am văzut, cele mai multe lucrări literare au rămas la faza de proiect sau au fost pierdute definitiv), Şeicaru se regăsea în pesimismul caragialesc, dovedea aceeaşi capacitate de a pătrunde fenomenele sociale, de a observa atent distanţa dintre ideal şi realitate.

Piese publicate: *Pe nemâncate*, în „Freamătul” (1911); *De ce ne căsătorim* (1911); potrivit lui Vasile Iliescu, din aceeaşi perioadă datează şi alte piese scrise de Şeicaru. La 17 ani, în revista *Freamătul*, ziaristul ar fi publicat sceneta de comedie *La pisica cu pantaloni lungi*, având ca personaj principal un dictator.

Piese pierdute: *Exceleanţa sa*, *Rică*

A cochetat intens cu domeniul criticii literare. De altfel, în presă a debutat cu cronici despre viaţa culturală şi, cu precădere, a activităţii scriitorilor contemporani.

În acord cu ataşamentul său la principiile curentului sămănătorist (viziunea filosofico-politică a ziaristului este detaliată în al doilea capitol al acestei lucrări), criticul literar Pamfil Şeicaru respingea formele importate din Apus. Ieşirile sale vitriolante la adresa literaţilor contemporani se înscriu în acest registru de valori. Aprecia scriitori precum M. Săulescu, G. Galaction, C. Teodorian, D. Karnabatt, N. Davidescu, G. Tutoveanu, dar contesta calităţile poeziei lui Cincinat Pavelescu („sterilitate”), a lui Al.

Macedonski („pseudo-poet”, „arivist literar”), a criticii lovinesciene („Lovinescu-Amorino bolboroseşte crezând că face filozofie lirică”), Victor Eftimiu („hâd şi insinuant”), a lui Ion Minulescu (cu o „evoluţie retrogradantă”).

Capabil de încadrări teoretice, analize minuţioase şi bine prezentate, trimiteri la repere solide ale literaturii universale, în ipostaza de critic, Şeicaru uimeşte şi prin capacitatea curajoasă de a semna şi propune tineri scriitori talentaţi; bunăoară, a lăudat pe C. Doboş şi pe D. Iov, „prozator de viitor”.

Eugen Lovinescu îl numeşte „ultimul critic sămănătorist”.

Romancier. *Vulpea roşcată*

În 1996, la 16 ani după moartea lui Pamfil Şeicaru, s-a publicat la Bucureşti un roman la care ziaristul lucrase demult, *Vulpea roşcată*, o istorie romanţată despre biografia Elenei Lupescu.

Este singura încercare de proză păstrată a cunoscutului ziarist.

Romancierul Şeicaru păstrează deprinderile din gazetărie. În stilul său consacrat, Şeicaru recurge, ca şi în editorialele sale, la citări sau sintagme sofisticate, inserează pasaje aproape teoretice despre muzica şi literatura, abuzează de citatele extinse din

limba franceză, de evocările ample ale unor evenimente istorice, menționează zeci de scriitori, compozitori, actori de teatru și film, regizori, personaje literare.

Impactul literar al romanului a fost ponderat. Bunăoară, criticul Alex. Ștefănescu găsea că romanul, plasat „la granița dintre literatură și gazetărie”, nu depășea ca valoare scrierile lui Cezar Petrescu. În schimb, George Stanca, unul dintre biografii ziaristului, recunoaște lucrării meritul de a trata subiectul pe „fapte istorice” și de a sugera consecințele iubirii celor doi pentru monarhia românească.

Alte romane pierdute sau rămase în stadiu de proiect: *Omul care a văzut pe Dumnezeu (1955)*, *În patru labe* („viu, dinamic, plin de șarjă și de denunțări vitriolante, dramatică mărturisire a unei experiențe autobiografice”).

Memorialist. Portrete literare

A redactat și publicat o serie de portrete ale unor personalități culturale și politice din secolele XIX-XX. Interesul său era orientat către oameni care îi înrăuriseră creațiile sau îi cunoscuse personal, în anumite momente ale activității. Prin anul 1975, din cele 60 de portrete plănuite a fi scrise, după cum el însuși mărturisea în corespondența întreținută cu Radu Valentin, Șeicaru scrisese deja 30. Preluat dintr-un vers din *Eneida* lui Vergiliu, titlul volumului fusese pregătit din timp: „Fuit quandum Ilioneum”. Autorul intenționa realizarea unei fresce, o evocare a României ultimilor optzeci de ani, prin analiza elitei sale culturale și politice.

În aceste portrete, Pamfil Șeicaru dovedește o forță uimitoare de sintetizare, prin care reușește să descrie atmosfera culturală, politică generală, mediul unei categorii sociale, ansamblul de principii, valori, trăsături de caracter ale unor personalități. Cu lejeritate și talent, ziaristul evocă în pagini memorabile lumea academică a Iașului, profesorii universitari, inclusiv prin detalii comportamentale și vestimentare.

A scris despre N. Iorga, O. Goga, N.D. Cocea, T. Arghezi, M. Sadoveanu, Al. Vaida, I. Maniu, I. Mihalache, D. Karnabatt, Al. Vlahuță, I.L. Caragiale, P. Istrati ș.a.

Cronicar dramatic

Cronicile sale analizează în profunzime concepția dramatică a autorului, punerea în scenă, jocul actorilor, recuzita, figurația. Într-un limbaj viu, alert, adeseori sarcastic, Pamfil Șeicaru punctează cu acuratețe nu doar elementele tehnice, dar ca veritabil gazetar de opinie și atitudine, semnalează conducerii teatrelor probleme administrative și artistice.

În anii 1920, frecvența cu asiduitate locații precum Teatrul Regina Maria, Teatrul Mic, Teatrul Nostru, Teatrul Caragiale, dar mai ales Teatrul Național. Această experiență culturală s-a transpus din punct de vedere jurnalistic în cronicile dedicate teatrului și dramaturgiei românești, în ziarele *Arena*, *Chemarea* și *Cuvântul*.

Preferințele sale se îndreaptă către teatrul modern, caracterizat prin analiza psihologică a personajelor.

A criticat piesele de teatru ale lui Caton Theodorian, A. de Herz, M. Sorbu, Mircea Dem. Rădulescu, Horia Furtună, L. Rebreanu, Camil Petrescu, Victor Eftimiu (împotriva acestuia a declanșat o dură campanie de presă în 1925; printre altele, l-a numit „Crăcănel”)

Pamfil Șeicaru – personaj literar, între mit și realitate

Din cercetarea pe care am întreprins-o rezultă că trăsăturile gazetarului, oratorului, politicianului și omului politic Pamfil Șeicaru au fost redată în cel puțin 14 opere literare, aparținând unor autori ca Ion Agârbiceanu, Liviu Rebreanu, Cezar Petrescu, Marin Preda, Tudor Mușatescu, Mihail Sebastian.

Acestea sunt: Mirel Alcaz (*Calea Victoriei*, 1930), Filip Filipovici (ciclul *Miss România*, 1933), Horia Țincoca (*Aurul negru*, 1934), Iorgu Hortolomeu (*Cheia visurilor*, 1935), Hartular Hristodorescu (*Ai noștri ca brazilii*, 1955) și Vladimir Străvolniceanu-Vladim (*Vladim sau Drumul pierdut*, 1962) de Cezar Petrescu; Pantelimon Răcaru (*Jar*, 1934), Toma Pahonțu (*Gorila*, 1938) de Liviu Rebreanu; Ilarie Zopârțan (*Sectarii*, 1938) de Ion Agârbiceanu; I.D. Borcea (*Ultima oră*, 1944) de Mihail Sebastian; Bartolomeu Zălaru (*Al optulea păcat*, 1946) de Tudor Mușatescu; Grigore Patriciu (*Delirul*) de Marin Preda.

Portretul literar al ziaristului Șeicaru

Potrivit lui Silviu Angelescu, există portrete literare, portrete intime ca specie a literaturii de reconstituire istorică și portrete amintire. Prin sublimare literară, persoana își pierde adevărata identitate, fiind restructurată de logica arhetipului, ceea ce conduce în final la apariția personajului. De obicei, se pleacă de la înfățișare. Acest cap impozant care „orna” corpul după cum nota sarcastic Ștefan Florescu (pamfletul *Domnul Pamfil Șeicaru*, 1929), este folosit aproape mereu ca o „piesă” esențială a portretului. Filipovici avea un „cap genial”, „păr inelat”, „frunte bombată”, „superbă coamă de leu”; Hortolomeu – „mustața țepoasă”, „ochi bulbucăți”; Pahonțu – „sprâncene stufoase”, „păr negru”, „frunte largă”; Răcaru – „cap mare, colțuros”, „gât scurt, gros”, „păr negru, lung, ciufulit și încurcat”, „fruntea lată”, ochi „holbați”, sașiu; Zopârțan – „față mare, bucălătă”, „păr încâlcit”, „zburlit”; Hristodorescu – sprâncene stufoase, coamă leonină, ochi verzi și bulbucăți; Vladim – „frunte semeață”, „coamă de leu”.

Din galeria celor trei portrete (neutru, portret-caricatură; portret-encomion), este evident că s-a optat pentru a doua variantă, de caricaturizare a personajului, chiar dacă nu exagerată, tocmai pentru a fi sugerate și anumite trăsături morale, după cum vom vedea imediat.

Urmând schema lui Tomașevski, care sugera identificarea unui personaj prin trei elemente – onomastica (caracterizarea), măștile (descrieri exterioare, vestimentația) și vocabularul, trecem la analiza discursului avatarurilor literare a lui Șeicaru. În latină, termenul *persona* denumea masca purtată de actori pe scenă.

Caracteristici: verbiaj, limbaj agresiv, comportament ce sugerează forță, energie, avântare, neliniște interioară; personaje cu motivație precisă (politică/succesul în gazetărie/puterea).

Numele personajelor sunt sugestive doar în câteva cazuri. Un element de realism este la Pahonțu, care este indicat cu numele adevărat, Popescu. Într-un efort de transformare a personalității prin modificarea numelui, Vlad devine Vladim, deși numele de familie era Străvolniceanu, ce sugerează o descendență veche, țărănească dar nobilă, pe care tânărul parvenit o abandonează. La Hartular Hristodorescu, porecla Șperțular Șperțulărescu ajunge să fie folosită ca nume. Pantelimon Răcaru și Bartolomeu Zălaru sunt cele mai străvezii trimiteri la Pamfil Șeicaru, ambele cu trimitere la meserii – răcar, cel care prinde raci, și zălar, cel care face zale, așa cum șeicar/șăicar înseamnă pontonier.

O metodă de identificare cu persoana Pamfil Șeicaru este trimiterea la **meseria de gazetar**.

Trecutul este sugerat doar în cazul unor personaje, dar se poate identifica drept *pattern* social **proveniența modestă**.

După cum se poate observa, există un **model**, ale cărui trăsături, parțial sau total, sunt respectate la autori. Posibilitățile de identificare a lui Șeicaru cu personajele amintite sunt multiple: identificarea directă (prin nume proprii și descrieri, portretul fizic) și indirectă (acțiuni, emoții), elemente biografice, mitul „etajul și șantajul”, activitatea profesională ș.a.

În mod paradoxal, Șeicaru ajunge **tip de personaj** – al ziaristului șantajist, polemist, agresiv verbal, înavuțit din practici necinstite – reprezentativ pentru societatea românească în perioada interbelică, asupra căreia el însuși avea mari rezerve și pe care a criticat-o în multiple editoriale și discursuri.

Receptarea operei și personalității lui Pamfil Șeicaru

„Șantajul și etajul”

Se pare că lui Nicolae Iorga îi aparține celebrul dicton „șantajul și etajul”, rostit în liftul noului Palat Curentul, în timp ce urca în biroul directorial de la ultimul nivel. În 1929, a circulat un pamflet truculent împotriva lui Pamfil Șeicaru, de aproximativ 80 de pagini, scris de un anume Ștefan Florescu. Cărticica defăimătoare cuprinde detalii greu verificabile, atât din viața personală, cât și din activitatea publică. Ocolind detaliile biografice luminoase, autorul preia din epocă zvonuri pe care le lansează cu titlu de adevăruri irefutabile.

Cei care au diseminat mitul șantajistului și pamfletarului imoral pot fi încadrați în mai multe categorii: personalitățile culturale și politice cu care a intrat în conflict la un moment dat (Mihail Manoilescu, Al. Vaida-Voevod, Nichifor Crainic, Liviu Rebreanu, Leon Jean Constantinescu, Camil Petrescu), emulii filosofului Nae Ionescu (Mircea Eliade, Mihail Sebastian, Radu Gyr).

Pamfil Șeicaru a respins acuzațiile: „Te lași prins în acest joc ciudat de acuzator public, aplaudat câteodată, suspectat totdeauna. (...) Nu odată tu ești doar un simplu reflux al unui curent de opinie, căreia îi dai contur de expresie în ziar și totuși... Abia ai început articolele tale, abia ai schițat cadrul chestiunii și tocmai asupra cauzei celei mai drept, celei mai dorite se aruncă plasa bănuielii” (Cuvântul, 8 noiembrie 1926).

„«Rechin» al presei burgheze”

După 1944, Șeicaru a devenit o țintă pentru diverși intelectuali, dornici să fie acceptați în structurile culturale ale noului regim. Condamnat în procesul intentat ziaristilor, etichetat ca „gangster al presei românești”, fostul director al *Curentului* suferă o dublă pedeapsă, penală și morală, care se răsfrânge, nedrept, asupra operei și memoriei sale. Tudor Arghezi, în *Manual de morală practică* (1946) – îl numește „goril” și „țigan sătrar”, Gheorghe Gheorghiu-Dej cere în *Biroul Politic* (1955) damascarea ziaristului cu „fapte concrete” extrase din dosar. Prin campania *Glasului patriei* (1961-1963) pusă la cale de Zaharia Stancu – prin scrierile defăimătoare ale lui Demostene Botez, Păstorel Teodoreanu, Romulus Dianu, mitul șantajistului a căpătat definitiv și irevocabil amploare, fiind fixat în mentalul colectiv, cu „dovezi” și mărturii aparent de necombătut din anturajul ziaristului: „monstru zoologic”, „simbol al micimii”, „microb”, „epavă”, „fumător al resturilor de țigări ale lui Ch. Maurras”, „trădătorul cel mai ieftin”, „caracterul cel mai nevertebrat”, „gloabă de tramvai”, „chintesența

faunei trădării”, „simbolul moralei exilarhatului”, „coba și piaza-rea a celor de lângă el”, „derbedeu precoce”, „mistreț”, „necioplit”, „de o arteziană mojiție” ș.a.

Dumitru Micu, *Gândirea și gândirismul*, îl numește „rechin” și „șantajist”.

În 1986, a treia ediție a Micului dicționar enciclopedic „uită” să-l menționeze. Este omis și din dicționarul scriitorilor români, elaborat înainte de revoluție, dar publicat în 2002, sub coordonarea lui Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu. Lipsește și din antologia *Literatura diasporei* (Florea Firan și Constantin M. Popa, Craiova, Ed. Macedonski, 1994).

„Casandră a României”

După 1990, personalitatea complexă a directorului *Curentului*, vasta sa activitate în diverse domenii, au determinat interpretări din trei mari perspective – politico-istoric, jurnalistic și literar.

S-au scris trei lucrări biografice consistente (Victor Frunză, George Stanca, Fănel Teodorașcu) și un volum referitor la viața ziaristului în perioada 1944-1976, pe baza documentelor de la CNSAS (Florian Bichir.

S-au publicat studii științifice și articole de presă mărunte, menționări în lucrări generale. De la caz la caz, analizele sunt centrate pe dimensiunea de *polemist* (Cătălin Mihuleac, Cornel Munteanu, George Nițu, Ovidiu Șimonca); pe dimensiunea de *literat* (Valeriu Râpeanu, Alex. Ștefănescu, Florin Manolescu); pe dimensiunea de *gazetar* interbelic și postbelic (după cum era de așteptat, Pamfil Șeicaru nu putea lipsi din enciclopedii și dicționare ale istoriei jurnalismului – G. Răduică, istoriei presei literare – I. Hangiu, exilului românesc – Florin Manolescu. Cătălin Mihuleac, *Pamfletul și tableta. Jurnalism sau literatură?*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2009; Munteanu, Cornel, *Pamfletul ca discurs literar*, București, Editura Minerva, 1999; Nițu, George, *Pamfletul în literatura română*, Timișoara, Editura de Vest, 1994.)

Din perspectiva celor aflați în exil, receptarea lui Șeicaru este de tip maniheist.

Persoanele care au interacționat cu Șeicaru, fie fizic, fie doar epistolar atestă și insistă asupra dimensiunii culturale și patriotice a ziaristului – Vasile C. Dumitrescu, Oviu Vuia, René de Flers, Eugen Lozovan; alții l-au ignorat sau l-au atacat, vezi M.V. Ottescu și campania din *Bulletin d'informations pour les roumains de l'étranger* (B.I.R.E.).

Receptarea operei și personalității lui Pamfil Șeicaru

Ion Simuț observă că, dintre personalitățile culturale, au fost integral recuperate câteva (Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Emil Cioran), dar operele multor altora, printre care Aron Cotruș, Vintilă Horia, Constantin Virgil Gheorghiu, Ștefan Baciu, Horia Stamatu, George Uscătescu, Alexandru Ciorănescu, George Ciorănescu, Alexandru Busuioceanu, Pamfil Șeicaru sunt valorificate, comentate și diseminate parțial.

Interesul pentru Pamfil Șeicaru, în creștere în ultimii ani, rămâne restrâns. Cu toate aceste eforturi, disparate și insignifiante numeric, receptarea lui Pamfil Șeicaru după 1990 oferă impresia unui *puzzle* imens, încă incomplet, în care fiecare autor pornit în aventura cunoașterii ziaristului a descoperit o piesă, dar îi lipsește întregul.

Concluzii

Din multitudinea de teme și personalități ale secolului XX, Pamfil Șeicaru, ca formator de opinie, politician important, animator al vieții culturale, apoi ca voce autorizată și autoritară a exilului românesc, ar fi trebuit să fie pe lista scurtă a preocupărilor de cercetare și a interesului public și științific. Paradoxal, Pamfil Șeicaru, condamnat la moarte de regimul comunist, nu a fost în totalitate recuperat nici după 1990, existând doar demersuri sporadice care pun în valoare secvențial personalitatea sa puternică și opera vastă. Din articolele publicate despre Pamfil Șeicaru după 1990 reiese tendința minimalizării activității acestuia sub eticheta, deloc dezonorantă, de altfel, de pamfletar, dar și perpetuarea anatimizării politicianului acuzat de extremism.

În perioada ce a urmat Primului Război Mondial, sub influența intelectualității „reacționare” și tradiționaliste, Pamfil Șeicaru s-a situat pe pozițiile ideologice ale drepte. Această direcție de gândire se va legitima în cadrul dezbaterilor culturale centrate pe temele cele mai sensibile ale structurii și viitorului societății românești. Spirit combativ și argumentativ prin excelență, ziaristul s-a implicat în disputele declanșate în jurul unor concepte atât de actuale și acum - autohtonism, tradiționalism, modernism, europeism.

În slujba acestor idei și-a abandonat Pamfil Șeicaru menirea de literat, atât de precoce evidențiată, încă din vârsta adolescenței. Pentru acest cotidian a sacrificat, după cum va recunoaște la senectute, interesul pentru lectură, pasiunea pentru poezie și admirația pentru dramaturgie. Întreaga misiune moralizatoare a ziaristului s-a concentrat în activitatea de pamfletar, a celui care „înfiează” tarele contemporanelor, cu scopul unei vindecări sigure și grabnice a organismului reprezentat de națiunea română. Acestor scopuri politice și sociale a subsumat ziaristul valențele sale literare și activitatea închinată literaturii, trecută în plan secund, dar fecundă și profundă.

Datorăm lui Pamfil Șeicaru înființarea unei platforme de susținere a talentelor deja consacrate sau aflate într-o fază incipientă a exprimării lor – *Curentul Literar*, supliment al ziarului cotidian *Curentul*, într-una din cele mai prolifiche perioade ale literaturii și publicisticii române, de mare efervescentă culturală și literară.

Aproximativ 160 de poeți și prozatori, dramaturgi, critici, traducători au beneficiat această oportunitate, în cele 18 luni de funcționare.

Reținem capacitatea sa de a realiza încadrări teoretice, analize minuțioase și bine prezentate, trimiteri la repere solide ale literaturii universale, temeritatea de a semna și propune tineri scriitori talentați.

Chiar dacă romanul *Vulpea roșcată* nu l-a consacrat printre literații români din exil cu operă de mare valoare (cum s-a întâmplat cu *Dumnezeu s-a născut în exil*, al lui Vintilă Horia, de exemplu), a obligat posteritatea să reevalueze opera lui Pamfil Șeicaru în întregime, prin interesul crescând pentru proiectele sale publicistice din afara preocupărilor jurnalistice. Roman cu stil oral, amestec de „narațiune ficțională și gazetărie”, *Vulpea roșcată* este singura încercare de proză păstrată a cunoscutului ziarist.

Zestrea intelectuală păstrată de la Pamfil Șeicaru include, pe lângă opera jurnalistică, epistolară și literară, o componentă esențială. Încă din primul deceniu de exil, fostul director al ziarului *Curentul* a redactat și publicat o serie de portrete ale unor personalități culturale și politice din secolele 19-20. Interesul său era orientat către oameni care îi înrăuriseră creațiile sau îi cunoscuse personal, în anumite momente ale activității. Din cele 60 de portrete plănuite a fi scrise și reunite într-un volum intitulat „Fuit quondam Ilioneum”, au văzut lumina tiparului doar 30. După cum a mărturisit,

autorul intenționa realizarea unei fresce, o evocare a României ultimilor optzeci de ani, prin analiza elitei sale culturale și politice.

Portretele literare pe care le realizează pun în valoare un sistem epistemologic prețios pentru receptor. Sunt, în fapt, microromane în care relația obligatorie dintre text și context, încadrarea personajelor în profilului social și politic al vremurilor, analiza atentă a caracterelor abordate dezvoltă o panoramă spectaculoasă asupra celor mai intime resorturi psihologice. Analiza, luciditatea, dozarea emoțiilor și a informațiilor conferă operei memorialistice șeicariene un caracter unic și un loc însemnat în cadrul acestui gen literar.

Atitudinea polemică a ziaristului Pamfil Șeicaru, acoperă toate aspectele societății contemporane. Cu indignarea specifică pamfletarului, scrie despre ideile și acțiunile oamenilor, despre guvernanți și opozanți, despre personalități și anonimi, despre indivizi și mulțimi, despre partide și federații, despre români și străini, despre bărbați și femei... Nimeni și nimic nu scapă verbului transformat într-un șfichi nemilos. Nu este satiră de dragul satirei, ci cu scopul vădit moralizator, de a îndrepta tarele societății. Uneori, pamfletul său este polemic, înțelegând prin aceasta că întreține dialogul între autor și un interlocutor.

Studierea acestei personalități proteice cercetare asupra vieții și operei lui Pamfil Șeicaru esențială pentru domeniul istoriei literaturii, jurnalismului și politicii românești. Activitatea sa aproape că se confundă cu scurtul secol XX, așa cum denumește Tzvetan Todorov perioada 1918-1980. Considerăm că această lucrare, departe de a fi exhaustivă, va lansa noi provocări epistemologice în domeniile mai sus enumerate.